

DOI: 10.7251/GFP1404249M

UDC: 342.22:005(049.32)

Prikaz*Datum prijema rada:*
8. jun 2014.*Datum prihvatanja rada:*
23. jun 2014.*Dr***Ljubinko
Mitrović***vanredni profesor, Fakultet
pravnih nauka,
Panevropski univerzitet
APEIRON Banja Luka***Udžbenik “Državni menadžment i
pravna država”**

U izdanju Panevropskog univerziteta APEIRON, početkom 2014. godine iz štampe je izašao udžbenik autora Dr Siniše Karana, docenta Fakulteta pravnih nauka, pod naslovom Državni menadžment i pravna država koji je namijenjen studentima Fakulteta pravnih nauka ovog Univerziteta. Na ovaj način popunjena je praznina u smislu nedostatka obavezne literature za nastavni predmet pod nazivom Državni menadžment i pravna država koji se izučava na četvrtoj godini Fakulteta pravnih nauka i za koji do sada nije postojao adekvatan udžbenik, te je zbog toga ova kompleksna materija predmeta zahtijevala veoma ozbiljan pristup različitim izvorima i veoma obimnoj literaturi.

S druge strane, izdavanjem ovog udžbenika istovremeno je i ostvaren cilj Fakulteta pravnih nauka Panevropskog univerziteta Apeiron koji se odnosi na permanentno osavremenjavanje vlastitog nastavnog programa, a sve sa jasnim zadatkom da se pomogne studentima da bolje razumiju pojmove državnog menadžmenta i pravne države, a posebno mjesta i uloge države u savremenom svijetu koja danas sve više svojih funkcija “predaje” u nadležnost različitih regulatornih tijela. U takvoj situaciji, prema autoru udžbenika država treba da preuzme ulogu “čuvara” ravnopravnog ambijenta omeđenog pravom i pravnom državom i jednakim uslovima za sve.

S obzirom na sve istaknuto, bila je i potpuno jasna i sasvim nesporna potreba za jednim ovakvim udžbenikom koji sadržinski posmatrano obrađuje multidisciplinarnu materiju nekoliko nastavnih predmeta iz oblasti društvenih nauka, naučnog polja prava, javne uprave i ustavnog prava.

Sam udžbenik prati osnovne programske i konceptualne osnove predmeta Državni menadžment i pravna država i prilagođen je Nastavnom planu i programu studijskog programa Pravo. Polazeći od utvrđenog obima, sadržaja i ciljeva nastavnog predmeta, autor je sačinio zaokružen, cjelovit i upotrebljiv udžbenik nastavnog predmeta pod nazivom Državni menadžment i pravna država. Sama koncepcija, struktura, sistem i

metod izlaganja ovog udžbenika upravo su i postavljeni na način da se olakša rad studentima u savladavanju gradiva za pripremanje ispita iz istoimenog predmeta. Na ovaj način, kroz ovaj udžbenik, u potpunosti i sistematski je obrađena problematika državnog menadžmenta i pravne države prema visokim naučnim kriterijumima i didaktičkim zahtjevima pedagoške prakse.

Udžbenik je koncipiran na način da on sadrži sedam poglavlja, i to: Državna vlast, Vladavina prava i pravna država, Svojina i preduzeća, Menadžment, Ostvarivanje i zaštita prava i Državna uprava.

U prvom poglavlju autor teorijski obrađuje državnu vlast, odnosno opšti pojam i bitne karakteristike državne vlasti sa akcentom na suverenosti državne vlasti kao njenim bitnim svojstvom; teritorijalnost državne vlasti kao i vrste državne vlasti: zakonodavnu, izvršnu i sudsku, čime zaokružuje ovaj složen pojam. U ovom poglavlju autor predočava sve relevantne naučne stavove o navedenoj problematici kao i vlastito kritičko sagledavanje istih, a posebno ističe naznake razvoja moderne države u odnosu na menadžment uopšte i potrebu da država stvara i obezbjeđuje pravni ambijent za ravnopravno tržišno nadmetanje svih učesnika bez obzira na oblik svojine.

Autor nadalje u ovom poglavlju obrađuje pojam suverenosti koji je u teoriji države i prava kao i u nauci ustavnog prava dosta složen problem, danas čak kontradiktoran, te u tom smislu iznosi i najvažnije pravne teorije i shvatanja o suverenosti državne vlasti.

U drugom dijelu ovog poglavlja autor se bavi oblicima državne vlasti i u njemu su obrađeni opšti pojam državne vlasti i oblici državne vlasti: podjela, jedinstvo i ravnoteža vlasti. Pored naučnog objašnjenja svakog od oblika državne vlasti, autor u ovom poglavlju ističe i kritički osvjetljava iznoseći i pozitivne i negativne aspekte svakog od njih. Takođe, autor je u ovom dijelu udžbenika obradio i institucije državne vlasti, parlament, vladu, šefa države i sudove, te komparativno prikazao navedene institucije na nivou Bosne i Hercegovine i Entiteta.

I na kraju, predmet interesovanja autora jeste i Brčko distrikt kao sasvim specifičan organizacioni oblik lokalne samouprave, odnosno administrativna jedinica koja ima status ekskluziviteta, odnosno administrativne jedinice izuzete od zahvata vlasti bilo kojeg entiteta, jedinice koja se nalazi pod nadležnošću institucija Bosne i Hercegovine, iz čega je vidljivo da taj i takav pravni status Brčko distrikta predstavlja reviziju samog Ustava Bosne i Hercegovine. Prema autoru, nepostojanje bilo kakvog odnosa prema entitetskim institucijama zapravo je činjenica koja ukazuje na to da Brčko distrikt u praksi ima status veoma blizak statusu entiteta, odnosno da predstavlja treću administrativnu cjelinu.

Drugi dio udžbenika autor je posvetio vladavini prava i pojmu pravne države, posebno ističući međusobni odnos prava i države. Pojašnjavajući moderni pojam vladavine prava autor udžbenika posebno ističe pravnost prava, principe prirodnog prava, moralnost prava i pravne principe (nezavisno sudstvo, koncept civilnog društva, ustavnost i zakonitost), te posebno ističe vladavinu prava kao nužnu pretpostavku demokratije, a ne cilj sam za sebe. U ovom dijelu udžbenika, autor je pojasnio i pojmove pravnog poretka i pravnog

sistema. Kao tekovine modernog poimanja zaštite ustava i ukupnih društvenih pravnih pravila definisanih ustavom, autor navodi i pojašnjava ustavnost i zakonitost kao sistem postupanja po ustavu i zakonu, odnosno hijerarhiju pravnih akata. U sistemu zaštite ustava i ustavnosti on posebno ističe ulogu ustavnog sudstva.

Treći dio udžbenika autor posvećuje pojmovnom određenju svojine i preduzeća, pojašnjavajući te pojmove u njihovim različitim oblicima. Preduzeće koje se posmatra kao osnovni pokretački sistem u privredi, autor posmatra kroz nekoliko vrsta, a posebno kroz akcionarsko društvo, društvo sa ograničenom odgovornošću, povezana privredna društva, javna preduzeća, uz navođenje i drugih oblika kao što su trgovačko društvo, ortačko društvo, komanditno društvo, korporacije i holdinzi. Posebno su istaknuti i oblici upravljanja u privredi.

Glava četvrta posvećena je menadžmentu kao pojmu, naučnoj disciplini i svojevrsnom agentu kapitala. Osvrtom kroz istoriju autor jasno predočava da se elementi menadžerstva nalaze još u najranijim periodima ljudske civilizacije, ali više kao spontano djelovanje ljudi, čime se pokazuje iskonska potreba ljudi za organizovanim zajedničkim radom, ili svjedočenje o ljudskoj organizaciji uopšte. Teorijska obrada pojma menadžmenta preko klasične i drugih škola, te pojašnjenje karakteristika menadžera uvode u samu suštinu pojma. Neodvojivi pojmovi sa ovim danas su i mjesto i uloga menadžmenta u vremenu globalizacije, strateškog planiranja, ali i menadžmenta ljudskih resursa. U ovom segmentu, autor je obradio pojam lidera i liderstva kao fenomena koji se istražuju od druge polovine dvadesetog vijeka. Savremeni menadžment koji se primjenjuje na globalnom (svjetskom) nivou danas prepoznaje američki, japanski i azijsko-pacifički menadžment.

U glavi petoj udžbenika autor posvećuje dužnu pažnju ostvarivanju i zaštiti prava obrađujući pravosudni sistem u Bosni i Hercegovini i Entitetima, naglašavajući značaj tih institucija prije svega u zaštiti osnovnih ljudskih prava i sloboda i istovremeno ističe neke od posebnosti tih institucija.

Posljednja šesta glava udžbenika je posvećena državnoj upravi kao dijelu izvršne vlasti, ali i samostalnoj vlasti vezanoj ustavom i zakonom koja za svoj rad odgovara vladi.

Iz svega navedenog može se zaključiti da je udžbenik autora Dr Siniše Karana, docenta Fakulteta pravnih nauka, pod naslovom Državni menadžment i pravna država posvećen studentima Fakulteta pravnih nauka za pripremu ispita iz nastavnog predmeta Državni menadžment i pravna država, s tim da on itekako može biti od koristi i studentima drugih pravnih ali i ostalih društvenih fakulteta koji žele da prošire svoja znanja, ali i u pripremanju nekih drugih ispita. Udžbenik je pisan sasvim jasnim i razumljivim jezikom i po obimu optimalan za razumijevanje materije, sa jasnim ciljem da pojasni opšte teorijske modele, ali i konkretizuje na primjeru Bosne i Hercegovine i Entiteta, pojmove državnog menadžmenta i pravne države.

Banja Luka, 16. juni 2014. godine
Prof. dr Ljubinko Mitrović